

Stordammens plan mot diskriminering och kränkande behandling 2025/26

Planen gäller från:

2025-08-30

Planen gäller till:

2026-08-30

Verksamhetsformer som omfattas av planen: Skola och förskoleklass

Ansvariga: Skolledning

Innehåll

Inledning	3
Presentation av skolan	3
Värdegrund	4
Trivselregler åk F-5	5
Konsekvenser om man bryter mot trivselreglerna åk F-5	5
Trivselregler åk 6-9	5
Konsekvenser om man bryter mot trivselreglerna åk 6-9	5
Likabehandling.....	6
Främjande arbete.....	6
Förebyggande arbete	6
Åtgärdande arbete.....	6
Rutin vid allvarliga och/eller akuta situationer	7
Uppföljning av förebyggande arbete läsåret 24/25	8
Arbetet mot diskriminering och kränkande behandling:.....	8
Elevenkäter	10
Förbättringsområden och målsättning för läsåret 25/26.....	14
Bilaga 1: Diskrimineringsgrunder	16
Bilaga 2: Begreppsförklaring	18
Bilaga 3: Funktioner i det främjande och förebyggande arbetet.....	19

Inledning

Lagstiftningen i skollagen och diskrimineringslagen reglerar skolans arbete mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Skolan ska arbeta förebyggande för att diskriminering och kränkande behandling inte ska uppstå. Skolan ska också arbeta med främjande insatser för att stärka de positiva förutsättningarna för likabehandling samt ha åtgärder för diskrimineringsgrunderna.

Planen mot diskriminering och kränkande behandling syftar till att vara stödjande i arbetet med likabehandling, samt mot diskriminering, mobbning, kränkningar, trakasserier och sexuella trakasserier. Planen kan ses som en dokumentation av det främjande, förebyggande och åtgärdande arbetet och är det systematiska kvalitetsarbetet inom området. Den kan också ses som ett verktyg att använda sig av då diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling uppstår i verksamheten, genom att den beskriver vilken arbetsgång som ska följas i sådana situationer, hur utredningar och åtgärder ska dokumenteras och hur insatser ska följas upp.

Planen upprättas årligen och bygger på de kartläggningar som gäller inom verksamheten. De uppsatta målen som finns i denna plan bygger på analys av kartläggningar och utvärdering av tidigare års arbete.

Presentation av skolan

Stordammen är en grundskola för årskurserna F-9. Stordammen har ca 700 elever och 80 personal och är belägen strax utanför Uppsala. I lokalerna finns också Sävjas kulturcenter, en mötesplats för alla som bor i skolans upptagningsområde som är Sävja, Nántuna, Vilan, Bergsbrunna och Danmarks by. Här samsas förskola och grundskola med ett Kulturcentrum med sporthall, musik- och dansstudio, foto- och filmstudio, fritidsgård, café och bibliotek under ett och samma tak.

Vision och mål

Stordammens ledord är: *”Utmana dig själv”, ”Se möjligheterna”, ”Våga pröva”, ”Satsa och lyckas”*. Vår vision och vårt mål är att alla elever ska lyckas samt att de ska få sådana kunskaper så att de *kan, vill* och *vågar* påverka samhällsutvecklingen. *”Kan”* står för gedigna kunskaper, *”vill”* står för entusiasm och arbetsglädje samt *”vågar”* står för självförtroende och trygghet.

Värdegrund

Målet med Stordammens värdegrundsarbete är att skapa en god miljö för bildning, tänkande och kunskapsutveckling. Det sker genom att möta varje barn med respekt för sin person och sitt arbete samt att ge en trygg miljö och framtidstro. Eleverna ska få konstruktiva redskap att lösa konflikter och att tränas i att umgås på ett trevligt sätt genom att ta hänsyn och visa omtanke om sina kamrater och andra i omgivningen. I en miljö präglad av trygghet och framtidstro, möter vi barnen med respekt för deras person och deras arbete. På så sätt skapas en god miljö för bildning, tänkande och kunskapsutveckling. För att främja en stabil grund för inlärninng har Stordammen gemensamt utarbetat en värdegrund bestående av fyra ledord. Dessa är *demokrati, trygghet, ansvar* samt *empati*.

Demokrati

Vår syn på demokrati är att alla har rätt att komma till tals och säga sin mening. Vi uppmuntrar alla att bidra med idéer och förslag. Vi lyssnar på varandra och respekterar fattade beslut. Vi lägger stor vikt vid elevmedverkan i planering och utvärdering. Demokrati upprätthålls genom bl.a. klassråd, husråd (åk F-5) samt elevråd (åk 6-9).

Trygghet

Vår tolkning av trygghet är att alla hjälper varandra och visar omsorg. Vi arbetar med trygghet på skolan genom att personal och elever lär känna varandra i det dagliga arbetet samt att vuxna finns på skolgården och i restaurangen. Skolan har ett elevhälsoteam, en fadderverksamhet, skolvård samt en plan mot diskriminering och kränkande behandling. Vi har även ett samarbete med socialarbetare via Uppsala Ungdomsjour som besöker skolan regelbundet och har kontakt både med elever och personal.

Ansvar

Vår tolkning av ansvar är att alla tar både gemensamt och eget ansvar. På skolan arbetar vi med ansvar genom att eleverna får ansvar för det egna arbetet i klassrummet, genom läxor samt att alla förväntas följa skolans regler. Eleverna tilldelas även ansvar genom fadderverksamhet samt via uppdrag som matvärdar.

Empati

Vår syn på empati är att vi sätter oss in i hur andra människor känner och har det i olika situationer. Detta visar sig genom etiska samtal, social och emotionell träning samt genom rollspel/drama. Vi utvecklar också vår förmåga att förstå hur andra känner exempelvis vid konflikthantering.

Trivselregler åk F-5

- Vi använder ett vårdat språk; vi reagerar på fula ord eller kränkningar
- Vi kommer i tid till lektionerna och har med oss nödvändigt material
- Vi har det lugnt omkring oss när vi arbetar
- Vi tar av oss ytterkläder på lektioner och inomhus
- Vi är rädda om egna, kamraters och skolans saker
- Vi lämnar klassrummen städade och med rena bänkar
- Vi håller rent och snyggt omkring oss i korridorerna och på skolgården
- Vi stänger av mobiltelefonerna under lektionstid och använder dem endast efter lärares anvisning
- Vi äter inte godis och dricker inte läsk under skoltid
- Vi kastar inte snöbollar på varandra
- Vi är ute på rasterna och då är vi inom överenskommet område

Konsekvenser om man bryter mot trivselreglerna åk F-5

1. Samtal med berörd personal
2. Berörd personal kontaktar vårdnadshavare och mentor/klasslärare
3. Samtal med rektor och vårdnadshavare
4. Rektor vidtar andra åtgärder

Trivselregler åk 6-9

- Vi använder ett vårdat språk; inga fula ord eller kränkningar
- Vi kommer i tid till lektionerna och har med oss nödvändigt material
- Vi har det lugnt omkring oss när vi arbetar
- Vi tar av oss ytterkläder på lektioner och i restaurangen (Ingen keps, luva eller mössa i restaurangen)
- Vi är rädda om egna, kamraters och skolans saker
- Vi lämnar klassrummen städade och med rena bänkar
- Vi håller rent och snyggt omkring oss i korridorerna och på skolgården
- Vi följer skolans mobilpolicy och har mobilen avstängd under lektionstid
- Vi äter inte godis och dricker inte läsk under lektionstid

Konsekvenser om man bryter mot trivselreglerna åk 6-9

1. Samtal med berörd personal
2. Berörd personal kontaktar vårdnadshavare och mentor/klasslärare
3. Samtal med rektor och vårdnadshavare
4. Rektor vidtar andra åtgärder

Likabehandling

Alla som arbetar på Stordammen ska visa respekt för den enskilde individen och i det vardagliga arbetet utgå från ett demokratiskt förhållningssätt, främja likabehandling, aktivt motverka diskriminering av individer och grupper samt verka för att kränkningar och mobbning aldrig ska förekomma. För ett bra och framgångsrikt likabehandlingsarbete måste planen samt det praktiska arbetet ha en *främjande*, *förebyggande* och *åtgärdande* utgångspunkt. Arbetet med att *främja* likabehandling och *förebygga* diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande behandling ska, tillsammans med rutinerna för det *åtgärdande* arbetet återspeglas i denna likabehandlingsplan.

Främjande arbete

Det främjande arbetet syftar till att förstärka respekten för allas lika värde och omfattar samtliga diskrimineringsgrunder. Det främjande arbetet riktas mot alla och bedrivs utan förekommen anledning. Det är en naturlig del i det vardagliga arbetet. Detta kan exempelvis handla om att ge pojkar och flickor lika stort inflytande och utrymme i verksamheten, att belysa rasismens idéhistoria samt olika typer av familjebildningar eller minoriteter.

Förebyggande arbete

Syftet med det förebyggande arbetet är att avvärja risker för diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling. Det omfattar endast områden som i en kartläggning av verksamheten identifierats som riskfaktorer. Åtgärder kan vara att genomföra värderingsövningar utifrån identifierade behov samt att ha rastvakter som har uppsikt över platser som eleverna upplever som otrygga.

Åtgärdande arbete

Det åtgärdande arbetet kräver goda rutiner för att upptäcka, utreda och åtgärda diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling. Arbetet ska påbörjas genast när det kommit signaler om att ett barn eller en elev känner sig diskriminerad, trakasserad, sexuellt trakasserad eller kränkt. Det innebär att verksamheten måste vidta åtgärder som dokumenteras och utvärderas för att förhindra att kränkningarna upprepas. Utifrån den aktuella situationen kan det exempelvis föras samtal på individ- och gruppnivå.

Rutin vid allvarliga och/eller akuta situationer

Ibland kan det uppstå allvarliga och/eller akuta situationer. Skolledning tillsammans med övrig personal arbetar åtgärdande med ärenden som är akuta och allvarliga samt har hot, våld, mobbning och är av kränkande karaktär. Vid en sådan situation är det av stor vikt att ärendet behandlas omgående. Stordammens rutin i händelse av en allvarlig och/eller akut situation ser ut enligt följande:

1. En allvarlig/akut situation uppstår, exempelvis kränkning, bråk, mobbning, trakasserier eller sexuella trakasserier
2. Den personal som kommer i kontakt med händelsen agerar omgående, avstyr situationen och samtalar med de inblandade. Samtalen antecknas och mentor informeras.
3. Mentor och skolpersonal samråder kring vem som kontakter vårdnadshavare till berörda. Om vårdnadshavare redan har kontaktats informeras mentorn om det.
4. Vid behov av ytterligare efterföljande samtal tar mentor kontakt med berörda elever.
5. En incidentrapport skrivs av den personal som kommer i kontakt med händelsen och skickas till kuratorn. Incidentrapporten ska innehålla en redogörelse för händelseförloppet och vidtagna åtgärder.
6. Kuratorn inleder en utredning om kränkande behandling, dokumenterar information och gör en bedömning av händelsen. Där beslutas även om ytterligare åtgärder behöver vidtas.
7. Vid behov av ytterligare efterföljande samtal tar kurator kontakt med berörda elever.
8. En handlingsplan ska upprättas skriftligen vid behov. Beroende på händelsens karaktär kan det i vissa fall också upprättas en polisanmälan och/eller orosanmälan till socialtjänsten.
9. Uppföljning av ärendet sker genom att de inblandade eleverna bjuds in till samtal. När problemet har upphört avslutas ärendet. Om problemet, trots vidtagna åtgärder, inte har upphört kommer kan vårdnadshavare komma att bjudas in till möte för vidare behandling av ärendet. Mötet dokumenteras.

Uppföljning av förebyggande arbete läsåret 24/25

Arbetet mot diskriminering och kränkande behandling:

Skolans värdegrundsarbete har enligt förra årets plan mot diskriminering och kränkande behandling varit fokuserat mot ökad skolnärvaro, trygghet i skolans utrymmen, arbetsro i klassrum, skapa trygga grupper samt förebygga och åtgärda machokultur. Skolan har också haft som målsättning att arbeta förebyggande mot olika teman så som sociala medier, identitet, självuppfattning, ungdomsbrottslighet samt alkohol- och drogbruk. De uppsatta målen kommer att fortsätta under läsåret 25/26.

Under året som gått har skolan fått besök av kyrkan varje fredag där ”fredagsfrågan” presenterats regelbundet. Fritidsledare har också vistats i skolans korridorer regelbundet. Uppsala kommuns områdespoliser har besökt skolan under läsåret i förebyggande syfte. Vidare har eleverna fått besök av Ungdomsmottagningen samt av Sloga Basket som föreläst om mental hälsa samt vikten av att göra rätt vägval.

Ett arbete som har varit pågående under läsåret har varit att skapa arbetsro i klassrum samt trygghet i korridorer och bubblor. I klasserna har man haft diskussioner som berört skolans värdegrund och trivselregler. Att ha en lektionsstruktur där det finns en ordning för hur man skriver på tavlan har kunnat bidra till arbetsro, förutsägbarhet och trygghet.

Eleverna har under läsåret också fått ägna sig åt litteraturläsning där böckerna bland annat berört frågor om likabehandling.

Exempel på teman som rör värdegrunden som personal arbetat med eleverna är integritet, språkbruk, konfliktlösning och machokultur. Personalen inom skolans elevhälsoteam samarbetar med övrig personal gällande hälsofrämjande, förebyggande och åtgärdande insatser.

Skolan har arbetat aktivt för att öka skolnärvaron och analysera orsaker till frånvaron. Detta arbete har gjorts tillsammans med mentorer och elevhälsoteamet. Arbetet har resulterat i att vi bland annat tydligare har kunnat se ett samband mellan frånvaro och dåligt mående och då har kunnat kartlägga om måendet har berott på otrygghet. Arbetet för ökad närvaro kommer att fortgå under läsåret 25/26, där även socialarbetare i skolan kommer bli delaktig.

För att skapa trygghet på skolan har fysiska åtgärder vidtagits. Bland annat har flytten av personalrummet resulterat i större personaltäthet ute i korridorerna. Detta har också lett till att det blivit lugnare stämning utanför musiksalen. Att eleverna i högstadiet har en och samma ingång till skolans lokaler samt att ”lilla sidan” har direkt tillgång till sina klassrum har bidragit till ökad trygghet. En åtgärd som vidtagits för att bibehålla trygghet och ordning i anslutning till idrottshallen har varit att låsa dörren för genomgång till hallen via korridoren mellan bildsalen och Sävja Kulturhus. Ett utvecklingsområde som har kunnat identifieras är att fortsätta arbeta för att utöka tryggheten i korridorerna i samband med övergångar mellan lektioner samt raster. Av incidentrapporterna som inkommit från läsåret 24/25 framgår att den form av kränkande behandling som förekommit mest elever emellan är aggressivitet av reaktiv karaktär samt verbala kränkningar, det vill säga att elever reagerar då det hindras att få något, blivit av med något eller då de själva försvarar sig mot vad de upplever som ett angrepp. Skolans personal har nolltolerans gällande alla former av kränkningar och arbetar förebyggande och åtgärdande genom att Uppmärksamma samt Se och Reagera i enlighet med skolans plan mot diskriminering och kränkande behandling. Vi har alla ett ansvar att se till att skolans ytor är en trygg plats för alla elever, vilket innebär att vi kommer behöva arbeta

kontinuerligt med att skapa och bibehålla trygghet. Vi kommer fortsätta ha personal ute i korridorerna för att i ett tidigt skede uppmärksamma kränkningar och diskriminering. Skolan har en tydlig arbetsgång där incidentrapporter alltid skrivs i samband med att en incident inträffat. Därefter tillämpas insatser som senare följs upp av berörd personal.

Skolans personal har tillsammans med socialarbetare från Uppsala Ungdomsjour varit ut till årskurs 6 för temapass som riktat sig in på värderingar kring bland annat kränkning och sexualbrott på nätet som tema. Samtliga klasser i årskurs 6 deltog under dessa pass.

Responsen har varit positiv och detta arbete kommer att fortlöpa under kommande läsår.

Under läsåret har det även arbetats preventivt kring grupperingar bland elever. Elevhälsa och mentorer har arbetat för att öka stämningen i klassen och motverka en ”vi” mot ”dem”-känsla bland eleverna.

Det förebyggande arbetet är ständigt pågående och utöver att arbeta med elevgrupper har kurator på olika sätt arbetat med värdegrunden i samtliga årskurser på högstadiet. Eleverna har fått ta ställning till och diskutera olika påståenden i helklass.

Ett av skolans mål har varit att åtgärda machokultur. Socialarbetare från Uppsala Ungdomsjour har under läsåret arbetat med delar inspirerade av ”Machofabriken” tillsammans med elever i årskurs 7. Detta arbete har syftat till att belysa destruktiva normer kring maskulinitet i arbetet med jämställdhet samt för att förebygga våld, kränkningar och trakasserier. Eleverna har genom övningar och samtal fått reflektera kring teman som vänskap, relationer, trakasserier och våld samt utsatthet på nätet. Elevernas respons på detta arbete har varit övervägande positiv.

Under det gångna läsåret har skolan satsat på ett samarbete med Uppsala Ungdomsjours medlingsverksamhet. Syftet har varit att arbeta åtgärdande samt förebyggande kring konflikter och kränkningar i olika former av tjejgrupper, både på gruppnivå och individuellt. Detta har varit mycket uppskattat bland eleverna.

Uppsala Ungdomsjour har under vårterminen hållit i ”Lilla gängsnacket” riktat mot eleverna i årskurs 3. Eleverna har fått information om lagar, kriminellas metoder samt vilka risker dessa handlingar kan medföra. Syftet med detta har varit att uppmärksamma eleverna på varningssignaler samt ge dem motståndskraft. Eleverna har också fått information om var de kan vända sig för att få stöd vid eventuell utsatthet. Uppsala Ungdomsjour har även föreläst om detta för all personal på skolan. Inför kommande läsår planerar skolan och Uppsala Ungdomsjour att gemensamt gå ut till eleverna i årskurs 8 för att prata om ungdomsbrottslighet.

Under det gångna läsåret har Sävja Kulturhus haft tillfälligt stängt på grund av upplevd otrygghet. Detta innebär att det kvarstår ett behov av att arbeta med att skapa tryggare grupper.

Elevenkäter

Resultatet i elevenkäten för årskurs 1-9

Resultatet från årets elevenkäter visar på att arbetet för att nå en attraktiv och trygg skola går åt rätt håll i flera avseenden. Stordammens resultat ligger högt inom flera kategorier.

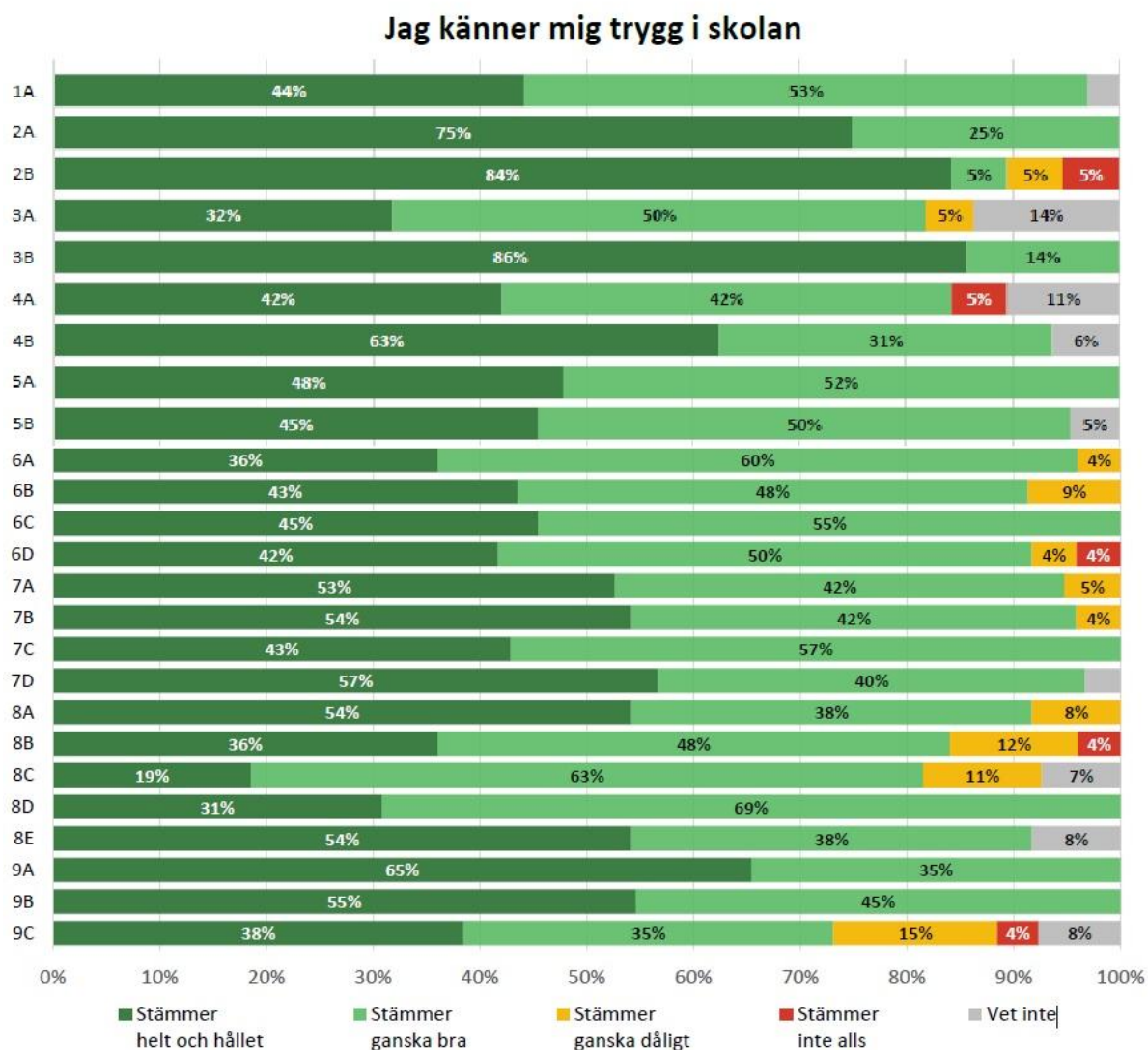
Enkätundersökningen visar att lärarna generellt har förmedlat feedback och förväntningar på eleverna för att de ska kunna lyckas i skolan. De har också arbetat med att eleverna ska känna sig trygga.

Andra framgångsfaktorer som vi kan se när skolpersonal håller sig synliga på skolan är uppmärksamma på hur eleverna interagerar med varandra. Detta leder till att vi kan ingripa snabbt vid konflikter eller avvikande beteenden i negativ bemärkelse. För att upprätthålla och öka tryggheten i skolans korridorer, bubblor, kapprum samt övriga ytor där elever vistas ska all personal ta sitt ansvar och röra sig ute bland eleverna. De ska bemöta eleverna utifrån ett gemensamt förhållningssätt. Fokus är att skapa goda och trygga relationer till eleverna i syfte att förebygga konflikter, incidenter eller andra negativa beteenden.

Jag får veta hur det går för mig i skolarbetet

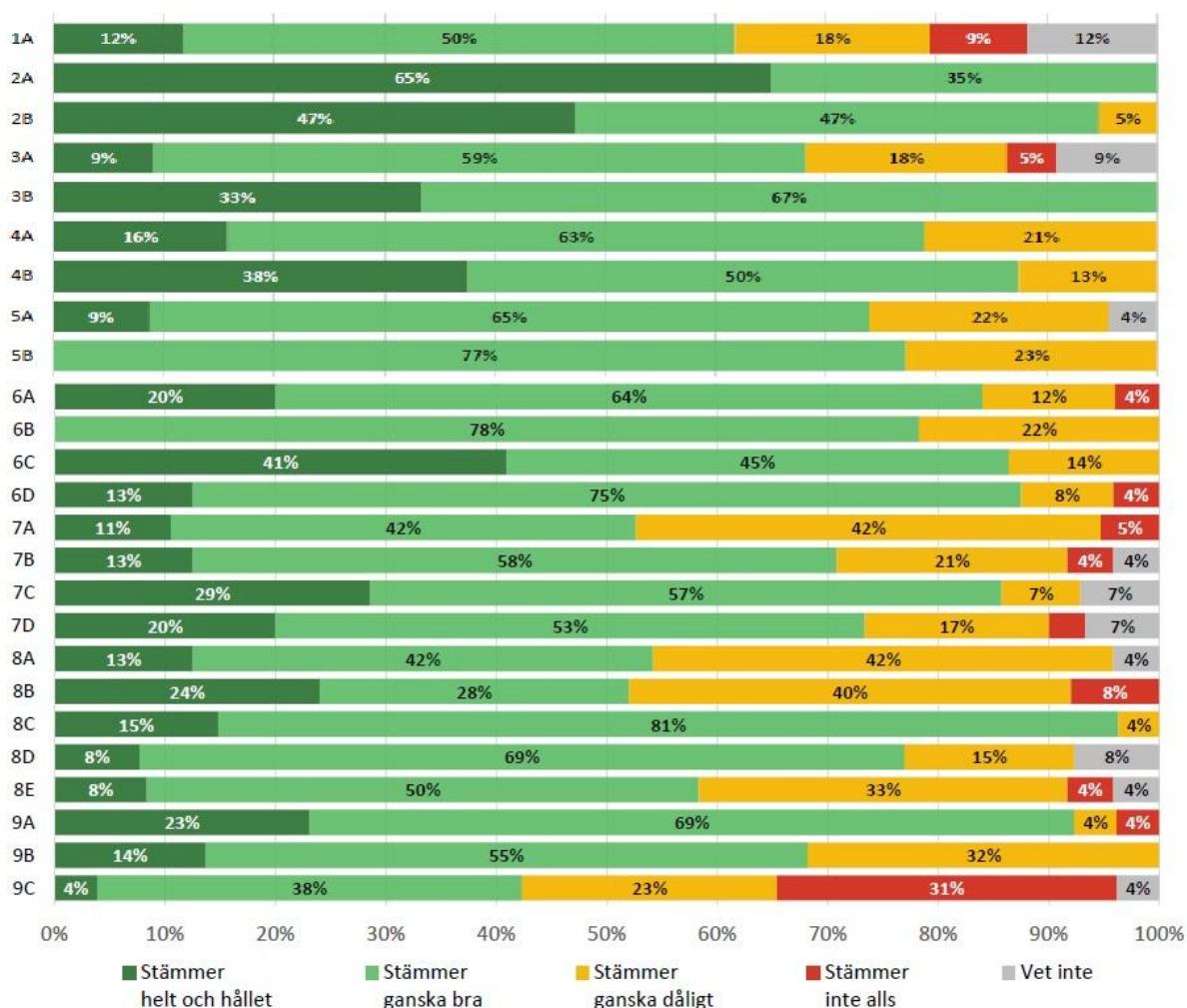
Antal elever	Stämmer helt och hållet	Stämmer ganska bra	Stämmer ganska dåligt	Stämmer inte alls	Vet inte
Stordammens skola åk 1-5	118	64	1	2	11
Stordammens skola åk 6-9	148	179	41	2	11

Utifrån enkätsvaren för årskurs 1-9 avseende den upplevda tryggheten i skolan kan vi konstatera att tryggheten kvarstår på samma nivå som föregående läsår. Det kvarstår en del otrygghet vilket innebär att vi fortsatt behöver kartlägga och arbeta vidare med målet att *alla* ska känna sig trygga. Vi behöver fortsätta analysera utvecklingen och framgångsfaktorerna för att på så vis kunna behålla och bygga vidare på det som fungerat.

Resultatet från enkätundersökningarna visar att skolan har utvecklingsområden vad gäller att skapa och upprätthålla en lugn och rofylld miljö samt att öka elevernas nyfikenhet och lust att lära. För att höja de resultaten är det viktigt att jobba med en tydlig klasstruktur samt sätta delmål för varje lektion och på så sätt öka nyfikenheten.

Jag kan arbeta i lugn och ro i skolan

Skolarbetet gör att jag vill lära mig mer

Antal elever	Stämmer helt och hållet	Stämmer ganska bra	Stämmer ganska dåligt	Stämmer inte alls	Vet inte
Stordammens skola åk 1-5	102	69	6	5	14
Stordammens skola åk 6-9	44	190	105	25	17

De enkätsvar som inkommit från fritidsverksamheten är genomgående positiva. Samtliga anser att personalen agerar om kränkande behandling mot eleverna uppstår.

**Om någon skulle göra elaka saker mot ett barn på mitt fritidshem,
så finns det personal som gör något åt det**

Antal elever	Stämmer helt och hållet	Stämmer ganska bra	Stämmer ganska dåligt	Stämmer inte alls	Vet inte
Stordammens skola	55	5	0	0	0

Sammanfattningsvis visar enkätsvaren att skolans elever överlag känner sig trygga, trivs och får stöd vid behov. Vuxna på skolan finns tillhands för att snabbt upptäcka oro, konflikt och utsatthet för att skolmiljön ska vara bra för alla elever på skolan. Utvecklingsområden är resultaten kring att eleverna ska ha möjlighet att arbeta i lugn och ro, öka deras nyfikenhet och lust att lära samt få inflytande på ett sätt som är meningsfullt.

Förbättringsområden och målsättning för läsåret 25/26

- Ökad skolnärvaro
- Trygghet i korridorer, bubblor och skolans allmänna utrymmen i övrigt
- Arbetsro i klassrum
- Skapa trygga grupper
- Förebygga och åtgärda machokultur
- Kurator och socialarbetare på skolan fortsätter att gå ut till klasserna på högstadiet och arbeta förebyggande med olika teman under året. Sådana teman kan exempelvis handla om sociala medier, identitet, självuppfattning, ungdomsbrottslighet samt alkohol och droger.

Mål	Aktivitet	Ansvarig	Utvärdering/uppföljning
Ökad skolnärvaro	Förbättra och konkretisera frånvarorutinen Kartlägga orsaken till frånvaron	Mentor, kurator, skolpsykolog	Analys av närvaro löpande
Trygghet i korridorer, bubblor och skolans allmänna utrymmen i övrigt	Nolltolerans från personalen vid kränkningar. Uppmärksamma, se och reagera. All personal ansvarar för att röra sig i skolhuset och öka vuxennärvaron. Gemensamt förhållningssätt gentemot eleverna	All personal All personal	Självskattning och elevenkät på alla punkter samt analys av incidentrapporter
Arbetsro i klassrum	Ledarskapslyft som leds av förstelärare Arbeta aktivt med och utvärdera mobilpolicy. Alla lärare ska följa samma rutiner och ge direkta konsekvenser när policyn inte följs. Skapa dialog och samarbete kring detta med vårdnadshavare.	Förstelärare Hus- och elevråd Skolledning All personal	Självskattning och elevenkäter Analys av incidentrapporter samt självskattning och elevenkäter

	Stöttning av skolpersonal vid vikarieledda lektioner Kickoff inför terminsstart <i>"Vår kollektiva kompetens – tillsammans är vi starka"</i>	All personal	
Skapa trygga grupper	Workshops och föreläsningar från externa organisationer Samarbete med kyrka samt Råd och stöd för genomförande att värderingsövningar Tjej- och killgrupper samt diskutera teman i helklass för att lyfta aktuella ämnen och skapa ett tryggt samtalsforum Kontinuerlig revidering av Röda spåret för åk F-9, för Stordammens värdegrundsarbete	Kurator Mentorer och kyrka Kurator och socialarbetare i skolan Kurator	Självskattning och elevenkäter Observationer från skolpersonal och elever Analys av incidentrapporter läsåret samt självskattning och elevenkäter
Minskad machokultur	Nolltolerans från personalen. Uppmärksamma, se och reagera! Föreläsningar från externa organisationer Värdegrundsarbete med fokus på att prata om strukturer och normer. Kritiskt granska oss själva.	All personal Kurator All personal/kurator	Självskattning och elevenkäter Analys av incidentrapporter läsåret samt självskattning och elevenkäter

Bilaga 1: Diskrimineringsgrunder

Kön

Med kön avses enligt diskrimineringslagen att någon är kvinna eller man.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering och trakasserier:

Maria vill göra sin praktik på en målarfirma, men studie- och yrkesvägledaren avråder henne med argumentet ”Det är för hårt arbete för en tjej”. [diskriminering]
Pedro blir retad av kompisarna på fritidshemmet för att han är den ende killen som valt att gå med i dansgruppen. [trakasserier på grund av kön]
Några elever på skolan sprider ett rykte om Karin, att hon beter sig som en hora och hånglar med vem som helst. [sexuella trakasserier]

Könsidentitet eller könsuttryck

Med könsöverskridande identitet eller uttryck avses enligt diskrimineringslagen att någon inte identifierar sig som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön. Diskrimineringsombudsmannen har valt att använda sig av begreppen könsidentitet eller könsuttryck eftersom lagens begrepp könsöverskridande identitet eller uttryck signalerar att det som skyddas är en avvikelse från ”det normala”. Diskrimineringsgrunden ska inte förväxlas med grunden sexuell läggning. Transpersoner kan vara såväl homo-, bi- som heterosexuella.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

Jorge blir förlöjligad och hånad av en grupp killar i skolan eftersom han sminkar sig med mascara och läppglans. [trakasserier]
Kim, som identifierar sig som intergender, söker upp skolkuratoren på sitt gymnasium för att tala om problem i familjen. Skolkuratoren ifrågasätter Kims könsidentitet och istället för att få prata om sina problem hemma, måste Kim förklara och försvara vad intergender betyder och innebär. [diskriminering]
Alex, som klär sig i kjol och klänning, blir utföst av de andra tjejerna från skolans tjejtoalett eftersom de tycker att Alex är för mycket kille för att få gå in där. [trakasserier]

Etnisk tillhörighet

Med etnisk tillhörighet menas enligt diskrimineringslagen nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande. Alla människor har en etnisk tillhörighet. En person som är född i Sverige kan vara rom, same, svensk, kurd eller något annat. En och samma person kan också ha flera etniska tillhörigheter.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

En skola med många elever med annan etnisk tillhörighet än svensk ger förtur åt etniskt svenska barn vid antagning av nya elever för att inte få en alltför segregerad elevgrupp. [diskriminering]
Thomas, som är svart, får många kommentarer från de andra eleverna om sitt hår och sin hudfärg. Många vill ta och känna på honom. Klassföreståndaren avfärdar honom med att ”Ja, men du vet ju att du är annorlunda. Det är klart att de andra är nyfikna på dig. De menar ju inget illa”. [trakasserier]
Maria är bäst i klassen på svenska. Hon är aktiv på lektionerna och har alla rätt på proven. Läraren vill inte ge Maria MVG, då svenska inte är hennes modersmål. [diskriminering]

Religion eller annan trosuppfattning

Diskrimineringslagen definierar inte religion eller annan trosuppfattning. Enligt regeringens proposition (2002/03:65) bör endast sådan trosuppfattning som har sin grund i eller samband med en religiös åskådning som

till exempel buddism eller ateism omfattas av diskrimineringsskyddet. Andra etniska, politiska eller filosofiska uppfattningar och värderingar som inte har samband med religion faller utanför.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

Vincent, vars familj är med i Pingstkyrkan, blir ofta retad för det av några klasskamrater. De säger det på skämt, men han tycker inte att det är roligt. [trakasserier]

Läraren nekar Leila att bära huvudduk på SFI-undervisningen med motiveringen

”Huvudduk är ett tecken på kvinnoförtryck”. Det innebär att Leila utestängs från sin utbildning. [diskriminering]

Rebecka är judinna. En dag har någon ristat ett hakkors på hennes skåp. [trakasserier]

Funktionsnedsättning

Med funktionsnedsättning menas i diskrimineringslagen varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier

På skolavslutningen ropade skolans rektor upp alla elever individuellt och tackade av var och en förutom särskoleklassen, som hon ropade upp som grupp. [diskriminering]

Elenas pappa har en CP-skada. Hon blir arg och ledsen när andra elever i skolan ropar ”Din pappa är jävla CP.” [trakasserier]

Patrik, som har ADHD, blir utkörd från klassrummet för att han inte kan sitta still. Han lämnar hela tiden sin plats. En dag klarar lärarvikarien inte av situationen utan skickar hem Patrik med orden ”ADHD-barn borde inte få gå på högstadiet!” [diskriminering och trakasserier]

Sexuell läggning

Med sexuell läggning avses enligt diskrimineringslagen homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier som har samband med sexuell läggning:

Några elever i skolan brukar vara elaka mot Johanna på många olika sätt. Oftast kallar de henne ”äckliga lebb”. [trakasserier]

Det har gått bra i skolan för James tills hans två pappor kom på besök. Efter det har han svårt att få vara med i grupparbeten och ibland får han jobba ensam.

James vill inte vända sig till sin lärare eftersom läraren ser att de andra fryser ut honom, men inte gör något.

[trakasserier]

På skolan ordnas en avslutningsbal. Elin och Anna, som är ett par, får inte dansa den första uppvisningsdansen tillsammans. [diskriminering]

Ålder

Med ålder avses enligt diskrimineringslagen uppnådd levnadslängd.

Skyddet mot åldersdiskriminering omfattar alla, unga som gamla. Åldersnormen kan se olika ut i olika sammanhang, men generellt drabbas yngre och äldre av diskriminering på grund av ålder. Skyddet gäller alltså även i skolan.

Det är dock tillåtet att särbehandla på grund av ålder, till exempel om särbehandlingen är en tillämpning av skollagen.

Exempel på händelser som kan vara trakasserier:

Malte är ett år yngre än sina klasskamrater och blir ofta retad på grund av detta. [trakasserier]

Agnes pappa är mycket äldre än de andra papporna i hennes klass. Hon blir sårad när de andra klasskamraterna skämtar om det. Hon har sagt ifrån att hon blir ledsen, men de fortsätter i alla fall. [trakasserier]

Bilaga 2: Begreppsförklaring

Direkt diskriminering

Elev missgynnas genom sämre behandling enligt någon av diskrimineringsgrunderna.

Indirekt diskriminering

Innebär att en bestämmelse tillämpas som kan verka neutral men som i praktiken missgynnar en elev enligt någon av diskrimineringsgrunderna.

Kränkningar

En kränkning är ett uttryck för makt och förtryck. Gemensamt är att någon eller några kränker en elevs värdighet. En kränkning kan äga rum vid ett eller flera tillfällen. Det är den utsatte som avgör om handlingen är kränkande. En viktig utgångspunkt är att den som uppger sig ha blivit kränkt alltid måste tas på allvar.

Mobbning

Mobbning förutsätter att den som utsätts kränks vid flera tillfällen, vilket skiljer mobbning från andra former av kränkande behandling. Vidare råder en obalans i makt så att den som mobbas är i underläge.

Trakasserier

Trakasserier kallas det när någon gör eller säger något som kränker någon annans värdighet och det hänger samman med någon av diskrimineringsgrunderna. Det kan vara slag, knuffar, hot, öknamn, utfrysning, miner, lappar, sms, på sociala medier och så vidare. Både andra elever och personal kan trakassera. Det räknas även som trakasserier om beteendet beror på att en elevs familjemedlem har en viss sexualitet, religion, ålder, funktionsnedsättning med mera.

Sexuella trakasserier

Det finns en variant av trakasserier, som kallas sexuella trakasserier. Det är kränkningar som anspelar på sex, till exempel tafsande, skämt, förslag och blickar. Så fort beteendet är ovälkommet och uppfattas som kränkande är det sexuella trakasserier. Kränkningar, mobbning, trakasserier och sexuella trakasserier kan vara fysiska, verbala, psykosociala eller text- och bildburna.

Bilaga 3: Funktioner i det främjande och förebyggande arbetet

Elevhälsoteamet

Elevhälsan ska medverka till att stärka skolans hälsofrämjande och förebyggande arbete, på så vis ska elevhälsan stödja elevens utveckling mot utbildningens mål. Elevhälsoarbetet på skolan omfattar samtlig personal på skolan. Elevhälsoteamet är den grupp som elevhälsoarbetet rapporteras till. Elevhälsoteamet består av rektor, biträdande rektorer, skolsköterska, skolläkare, kurator, psykolog, speciallärare/specialpedagog samt logoped.

Skolvärd

Stordammens skolvärd betyder mycket i det främjande och förebyggande arbetet på skolan. Han har en tät och nära relation med eleverna samt deras vårdnadshavare vid behov. Skolkorridoren kring skolvärden är en attraktiv plats för eleverna att vara på där de erbjuds olika aktiviteter. Här är det möjligt att spela pingis, låna basketboll/fotboll eller spela diverse kortlekar och andra sällskapsspel.

Socialarbetare i skolan

På Stordammen finns en socialarbetare regelbundet. Denna funktion har ett nära samarbete med skolornas kurator samt övrig skolpersonal och deltar regelbundet i möten med elevhälsoteamet samt håller lektioner i aktuella ämnen som råder i samhället.

Socialarbetare i skolan arbetar utifrån ett helhetsperspektiv. Målet är att samarbeta med olika aktörer runt skolan för att tidigt upptäcka ungdomar som är i riskzonen och sätta in tidiga insatser. Socialarbetarna besöker även fritidsgårdar och är i andra sammanhang där ungdomarna befinner sig för att fylla gapet som finns mellan skola och fritid.

Restaurangen

På Stordammen har fokus handlat om att hitta effektiva och smarta organisationslösningar som på kort och lång sikt ger ökad måluppfyllelse och arbetsro för att öka attraktiviteten. Genom att många vuxna sitter utspridda i restaurangen samt att mobilförbud råder där har matsituationen blivit lugnare och fler elever äter.

Loungen

I skolans Lounge finns det alltid flera vuxna som tar emot både elever, vårdnadshavare, personal och besökare. Det finns alltid vuxna som är där för att hjälpa till. Det har visat sig att eleverna tycker att skolan är en fin skola och något de gärna vill framhäva för sina kamrater. Loungen har blivit en plats där eleverna gärna befinner sig när de inte har lektion och där möts alla åldrar.